

[SIGNALEMENT]

Nils Grosch & Tobias Widmaier (Hrsg.), *Lied und Populäre Kultur / Song and Popular Culture: Jahrbuch des Deutschen Volksliedarchivs Freiburgs, 55*, Münster-New York-München-Berlin, Waxmann, 2010, 256 pp., ill., ISBN 9783830923954

De thematiek van muziek en (nationale) identiteit kan op veel belangstelling rekenen. In eigen land bracht NISE (National movements and Intermediary Structures in Europe) samen met SPIN (Study Platform on Interlocking Nationalisms) in februari 2011 een schare specialisten samen om patronen in de relatie van negentiende-eeuwse mannenkoren met diverse Europese nationale bewegingen te ontwaren. Het recentste jaarboek van het Deutsche Volksliedarchiv, zonder een echt themanummer te zijn – een inleiding was nochtans welkom geweest – stelt in de helft van de bijdragen zelfs een intercontinentale verhouding centraal, namelijk die tussen Duitsland en de Verenigde Staten. Een sleutelement hierbij is identiteitsvorming. Dit blijkt het beste in de studie van Heike Bungert naar de *Sängerfeste* van Duitse inwijkelingen. Niet enkel de tekstuele inhoud van het vocale repertoire maar ook het zingen zelf zorgde voor een gelaagde definiëring van deze gemeenschap, waarbij Bungert ook nog eens het reële belang van de omgeving van optreden integreert.

Zangers waren bemiddelaars, centrale spelers in de uitwisseling – een tweede kernbegrip – van muzikale factoren. Niet enkel op vlak van nationaliteit en etniciteit, ook inzake hoge tegenover lage cultuur, stad versus platteland, artistieke tegen commerciële belangen, de tweedeling uitvoerders en publiek maakt dit jaarboek komaf met antitheses. Die zijn wel overzichtelijk, maar onvoldoende accuraat om de complexe werkelijkheid te vatten. In de plaats ontstaat een landschap met een ruime mate aan hybriditeit. Deze benadering heeft dan ook geen uitstaans met verouderde vormen van volkskunde. Wars van enig determinisme gaat het om voortdurende onderhandelingsprocessen in de ontwikkeling van (volks)muziek. Zelfs al missen bepaalde artikelen, zoals dat van Armin Hadamer over vioolwijsjes, misschien een analytische focus, dan zorgt het gedeelde thema voor een verrijking. Sommige liederen duiken bij meerdere auteurs op, terwijl er met onder meer koren, rondreizende

ensembles, liedbladen, periodieke pers, radio en film aandacht is voor een brede waaier aan velden waarop volksmuziek werd gevormd. Van een genre dat met de moderniteit in de verdrinking heette te komen, wordt het een vitale praktijk.

De tweede helft van het overwegend in het Duits gestelde jaarboek is minder ambitieus, al blijft ook hier de notie van transfers fundamenteel. Onder meer de uitwisselingen van Duitsland met het zestiende-eeuwse Tsjechië (Ute Evers) of met het moderne Japan (Junko Hayakama) zijn verrassend. Dit boek toont alleszins aan hoezeer bij deze thematiek een comparatieve aanpak loont, zoals weldra ook uit de bundel rond de NISE/SPIN-workshop zal blijken.

[Andreas Stynen]
